IRDO
Inštitut za razvoj družbene odgovornosti

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

www.mladinski-delavec.si
Razvoj modelov neformalnega in formalnega izobraževanja za mladinskega delavca za vključevanje v programe organizacij

Mladinsko delo kot instrument mladinskih politik

Avtor: Matej Cepin

Kazalo

Povzetek 3
Mladi v državi blaginje 3
Pomen sfere civilne družbe 5
Mladinsko delo 5
Mladinska politika 7
Področja mladinske politike 7
Povezanost mladinskega dela in mladinske politike 8
Analiza vpliva mladinskih politik na mladinsko delo v Sloveniji 10
Interpretacija rezultatov 18
Pomen za usposabljanje mladinskih delavcev 19
Viri 20

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Povzetek

V prispevku pregledam opredelitve mladinskega dela in mladinske politike v Sloveniji in Evropi ter med tema dvema pojmoma poiščem povezavo. Mladinsko delo opredelim kot instrument mladinskih politik.

V osrednjem delu prispevka s pregledom različnih relevantnih slovenskih in evropskih političnih dokumentov skušam odgovoriti na vprašanje, katera področja mladinske politike dajejo osnovo in legitimnost mladinskemu delu. Odgovoriti skušam na vprašanje, kot inštrument katerih mladinskih politik politični akterji uporabljajo mladinkso delo.

Mladinski delavec kot izvajalec aktivnosti na področju mladinskega dela z opredelitvijo te povezave namreč postaja tudi izvajalec mladinskih politik. Zato je potrebno v usposabljanje mladinskih delavcev vključiti tudi usposabljanje za njihov prispevek pri izvajanju mladinskih politik, s katerimi je mladinsko delo najpogosteje povezano.

Mladi v državi blaginje

Beseda ***adolescenca*** izvira iz latinskega adolescens in pomeni odraščajoči. Danes z tem izrazom imenujemo obdobje med otroštvom in odraslostjo, ki se začne z obdobjem pubertete in konča s tem, ko posameznik uspešno preide različne točke odraščanja.

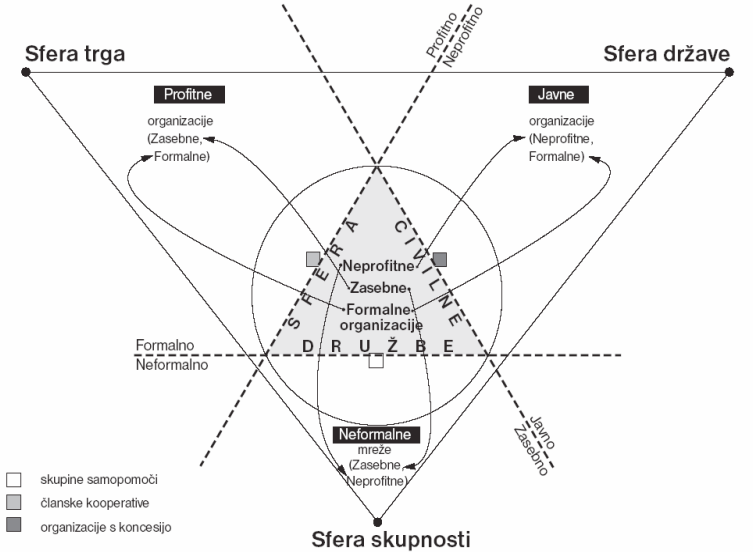
Če za začetek adolescence velja puberteta, ki jo opredeljujemo kot obdobje prehod med otroštvom in adolescenco, v katerem posameznik doseže reproduktivno zrelost, za njen konec pa odraslost pa kot obdobje, v katerem je posameznik (1) sposoben preživeti in (2) sposoben reprodukcije vrste (Gačanović, 2008), lahko sklepamo, da je osrednja razvojna naloga adolescenta pridobitev sposobnosti preživetja - v najširšem smislu.

Adolescent (mladostnik) po definiciji sam še ni sposoben preživeti, zato mu na poti odraščanja pomagajo različni bližnji posamezniki in institucije. V državi blaginje se te nahajajo v vseh družbenih sferah, v katerih se adolescent zadržuje. Po Kolaričevi (Kolarič, 2002) opredeljujemo:

- sfero skupnosti, kamor spadajo družina, širše sorodstvo, priajtelji ipd.,
- sfero države, kamor spadajo javne institucije (npr. javni uradi, javni zavodi, vladne službe itd.),
- sfero trga, kamor sodijo vse profitne organizacije v zasebni lasti (podjetja) in
- sfero civilne družbe, kjer prevladujejo nevladne organizacije.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Shema 2: Zasebne NPO - entitete v sferi civilne družbe

Slika 1: Sfere v državi blaginje

V nadaljevanju orišimo ***podporo*** mladim po posameznih sferah.

- ***V sferi skupnosti*** najpomembnejši vlogi nosijo družina in prijatelji. V obdobju adolescence posameznik na družino ni več primarno navezan čustveno, ampak gre bolj za materialno povezavo. Vloga zaupnikov se prav v puberteti s staršev preusmeri na prijatelje.
- ***V javni sferi*** je skrb za ***adolescente*** od države do države zelo različna. Poimenujemo jo s skupnim terminom ***mladinska politika***, čeprav velja omeniti, da v mnogih državah v političnih dokumentih tega termina ne uporabljajo in se strateško z mladino kot socialno kategorijo ne ukvarjajo. Ukrepi pa, čeprav morda med seboj nekoordinirani ali nepovezani, vendarle obstajajo povsod. Mednje najočitneje sodijo šolska politika, študentska politika, zdravstvena politika, socialna politika in druge.
- ***Sfera trga*** je bila prva, ki se je na pojav mladostništva, kot ga poznamo danes (50. in 60. leta 20. stoletja) koordinirano in v veliki meri odzvala. Pri tem izstopajo predvsem marketing, kulturna industrija, rock'n'roll, Hollywood …)
- ***Sfera civilne družbe*** pa, ki je vsaj v slovenskem tipu države blaginje od vseh štirih najmanjša in med prebivalstvom najmanj ozaveščena, se na potrebe odraščajočega mladostnika odziva preko nevladnih prostovoljnih neprofitnih organizacij, v katere so ti mladi na tak ali drugačen način vključeni. Prav temu segmentu pravimo mladinsko delo v ožjem smislu te besede (v širšem smislu v polje mladinskega dela namreč uvrščamo tudi nekatere javne institucije in določene aktivnosti, ki potekajo v zasebni sferi).

Če odrasti in biti sposoben preživeti pomeni predvsem postati aktiven člen družbe – iz nje črpati in se v njej udejstvovati, lahko cilj adolescence v državi blaginje natančneje opredelimo kot postati dejaven člen – uporabnik in tisti, ki prispeva – v vseh štirih sferah.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Na začetku obdobja mladostništva mladi gravitirajo predvsem k sferi skupnosti, pa čeprav del svojega časa že preživljajo tudi drugod (predvsem v javni sferi – šolski sistem - in nekateri tudi v sferi civilne družbe preko različnih interesnih dejavnosti). V kasnejših obdobjih pa vedno večjo vlogo dobiva tudi sfera trga.

Proces, ki posameznika vodi proti dejavnosti tudi v vseh treh ostalih sferah (razen sfere skupnosti), imenujemo socialno (družbeno) vključevanje ali socialna integracija. Pridobiti kakovostno delo (sfera trga) ter aktivno in odgovorno državljanstvo (javna sfera) je mogoče artikulirati kot glavna cilja tega procesa, sfera civilne družbe pa ima pri tem prav posebno mesto.

Pomen sfere civilne družbe

Značilnost sfere civilne družbe je prav njena podobnost z in s tem sposobnost mehkega prehoda v vse tri ostale sfere. Pogled na sliko 1 nam govori, da se sfera civilne družbe od vsake druge sfere razlikuje zgolj po eni lastnosti (javno/zasebno, formalno/neformalno, profitno/neprofitno), med tem ko se vse ostale sfere od drugih razlikujejo po dveh izmed zgoraj naštetih lastnosti. Sfera civilne družbe tako posamezniku omogoča lažje prehode iz zasebne sfere tudi v druge - glej tudi Cepin (2009).

Snovalci in uresničevalci mladinskih politik, ki so (ali pa naj bi bile) v državi blaginje usmerjene v kakovostno in učinkovito integracijo mladega posameznika v družbo, ne bi smeli prezreti mladinskega dela kot enega temeljnih ukrepov, ki jim lahko pomaga pri uresničevanju njihovega cilja. Prav mladinsko delo, ki povečini poteka v sferi civilne družbe, predstavlja učinkovit most, po katerem je mladim posameznikom omogočeno stopati iz sfere skupnosti, v kateri se nahajajo na začetku obdobja mladostništva proti sferi trga in javni sferi, ki predstavljata cilj tega istega obdobja.

V nadaljevanju si bomo zato najprej ogledali opredelitve mladinskega dela in mladinske politike, nato pa bomo analizirali, na kakšen način (oz. preko katerih področij) je na ravni Slovenije in Evropske unije med njima vzpostavljena povezava.

Mladinsko delo

Izraz mladinsko delo (youth work) se je pojavil v 20. letih prejšnjega stoletja v Angliji kot posledica družboslovnega raziskovanja mladinskega prestopništva. Po prvi svetovni vojni se je v Veliki Britaniji pojavilo vprašanje institucionalnega urejanja (predvsem financiranja) dela z mladimi in med mladimi, ki je zajemalo različne prakse in manifestacije vse od sredine 19. stoletja. (Ferjančič, 2008)

Urad Republike Slovenije za mladino (URSM, 2005) mladinsko delo opredeljuje kot načrtovan program (zlasti izkustvenega) neformalnega izobraževanja, ki je zasnovan z namenom, da (v sodelovanju z drugimi mladimi) pospešuje osebni in socialni razvoj mlade osebe, njeno integracijo v družbo skozi njeno prostovoljno sodelovanje in je komplementarno formalnemu izobraževanju in usposabljanju. Je v osnovi socialno skupinsko delo, ki vzgaja za sobivanje v skupnosti. Njegov rezultat je prepoznati zlasti v socialnih mrežah in globoki vzajemnosti Mladim pomaga pri učenju o njih samih, drugih in družbi skozi aktivnosti, ki združujejo veselje do druženja, užitek, izzive in učenje.

Program Mladi v akciji kot program, ki na ravni Evropske unije sofinancira mladinsko delo na evropskem nivoju, pa mladinsko delo opredeljuje kot "prostor med zasebno sfero (družino, prijatelji) in šolo oziroma trgom dela. (Ferjančič, 2008). Mladinsko delo predstavlja vzporedni prostor ob formalnem

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

izobraževanju in zaradi vseh načel neformalnega in priložnostnega učenja pomeni pomemben dodaten prostor samouresničevanja mlade osebe ter pridobivanja dodatnih kompetenc s ciljem polnopravnega vključevanja v družbo in osamosvajanja na prehodu v odraslost. (prav tam)«

Svet Evrope opredeljuje mladinsko delo v različnih publikacijah in dokumentih. V besedilu »European framework of youth policy« (Siurala, 2004; po: Ferjančič, 2009) je mladinsko delo opredeljeno kot zavestno (načrtno) izobraževalno delo z mladimi, ki ima značilnosti prostovoljnih aktivnosti s ciljem aktivnega državljanstva mladih in ki promovira vključevanje mladih v družbo.

Smith (2005; v Ferjančič: 2009) navaja, da »obstajajo različne oblike ali manifestacije mladinskega dela in ne zgolj mladinsko delo s poenotenimi značilnostmi. Trdi pa, da je kljub temu mogoče izluščiti nekaj ključnih razsežnosti, ki so bile skupne v debatah na različnih ravneh in v različnih časovnih obdobjih vse od konca 19. Stoletja naprej:

- usmerjenost k mlademu človeku,
- poudarek na prostovoljni participaciji in odnosih,
- pripadnost organizaciji,
- biti prijateljski in neformalen ter delovati z integriteto,
- skrbeti za vzgojo in učenje ter splošno blaginjo mladih ljudi.

V raziskavi The socio-economic scope of youth work in Europe (Bohn, 2007, po: Ferjančič, 2009) je ugotovljeno, da na ravni Evrope ne obstaja splošno sprejeta in poenotena opredelitev mladinskega dela, prav tako je mladinsko delo v državah različno opredeljeno ali je opredeljeno samo s področji oziroma vrstami aktivnosti. Zato so na podlagi raziskave, ki je zajemala 10 držav, opredelili področja mladinskega dela:

- Dodatno obšolsko učenje (extracurricular). Ponudniki dodatnih programov usposabljanja mladih omogočajo osnovne storitve, ki se navezujejo na splošno politično, družbeno, zdravstveno, kulturno, ekološko in tehnično zunajšolsko izobraževanje – neformalno in priložnostno učenje.
- Mednarodno mladinsko delo. To je strokovno vodena in organizirana dejavnost mladih in za mlade. Mladim iz različnih držav, etničnih okolij in kultur omogoča priložnosti srečevanja in refleksije izkušenj mladih v medkulturni razsežnosti.
- Odprto mladinsko delo (open youth work). Omogoča prostor (največkrat v mladinskem klubu ali mladinskem centru), ki je načelno odprt za vse mlade iz lokalne skupnosti ali okolja.
- Participacija in medvrstniško učenje. Participacija vključuje to, da imajo mladi pravico, možnost, sredstva, prostor in priložnost za odločanje in sodelovanje pri dejavnostih, zato da prispevajo k boljši družbi (skupnosti). Participacija pomeni vse tiste aktivnosti, ki so usmerjene k aktivnemu državljanstvu.
- Preventiva pred družbeno izključenostjo/mladinsko socialno delo. Ta oblika mladinskega dela zajema posvetovanje, podporo, učenje, priložnosti usposabljanje in zaposlovanje za mlade z manjšimi socialnimi spretnostmi in posebnimi potrebami.
- Rekreacija/sprostitev. Igra, rekreacija in storitve prostočasnih aktivnosti spodbujajo in podpirajo koristno in učinkovito preživljanje prostega časa mladih.
- Mladinsko svetovanje. Nagovarja mlade na področjih in pri vprašanjih, ki so značilna za mlade. Predvideva strokovno podporo in posredovanje informacij ter usmerjanje mladih na posamezna področja in institucije.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

- Mladinsko informiranje. Temelji na jasni, celostni in usklajeni servisni dejavnosti, ki upošteva posebne potrebe mladih, je prijazno do mladih uporabnikov ter ekonomsko dostopno.
- Mladinsko delo v športu. Prek športa in telesne aktivnosti promovira zdrav in aktiven način življenja.

Mladinska politika

Urad Republike Slovenije za mladino (2005) mladinsko politiko opredeljuje kot »sistem ukrepov v korist (hitre in učinkovite) integracije mlade populacije v družbo".

Podobno tudi Škulj (2008): »mladinska politika je nabor ukrepov na različnih področjih javne politike, katerih namen je integracija vedno novih generacij v posamezne dele življenja družbe, predvsem pa spodbujanje čim hitrejšega osamosvajanja mladih.«

Ali takšna politika v Sloveniji obstaja? Škulj (2008) odgovarja: »Še vedno poslušamo tezo, da v Sloveniji ni mladinske politike. Toda ta teza je napačna. V Sloveniji je veliko tistega, kar lahko opredelimo kot mladinsko politiko, vendar je vprašanje, ali posamezne ukrepe sploh prepoznamo kot sestavni del mladinske politike. Vprašanje je lahko tudi, ali so ti ukrepi učinkoviti ali ne. Vendar nikakor ne moremo govoriti o dsotnosti mladinske politike.«

Urad Republike Slovenije za mladino (2005) mladinsko politiko deli na horizontalno in vertikalno: »V horizontalno raven spadajo ukrepi, ki so sicer sestavni del drugih (področnih) politik, vendar želi družba (država) s posebnimi ukrepi za mladino še posebej zagotoviti spodbujevalne okoliščine za lažjo integracijo mladih v družbo (stanovanjska politika, politika zaposlovanja, itd.). V vertikalno ravan (pa) spadajo ukrepi, ki so prvenstveno lastni prostoru mladine in kateri so namenjeni spodbujanju vključevanja mladih v mladinsko delo, zagotavljanju pogojev za izvajanje mladinskega dela ter izdelavi in oblikovanju osnov za določanje ciljev in ukrepov na področju mladinske politike, vključno z različnimi oblikami vključevanja mladih v oblikovanje ukrepov mladinske politike.«

Področja mladinske politike

Urad RS za mladino, ki je v slovenskem sistemu odgovoren za koordinacijo ukrepov mladinske politike, je kot organ v sestavi Ministrstva za šolstvo in šport (vir: http://www.ursm.gov.si) umeščen v vertikalo šolstva in športa. Iz tega lahko sklepamo, da je mladinska politika, ki je po svoji naravi sicer medsektorska, najtrše vkoreninjena prav v segment izobraževanja.

Priznati je potrebno, da mladinska politika svoj medsektorski značaj dobiva šele v zadnjih letih. Trdim, da je največji zagon mladinski politiki dalo predsedovanje Slovenije Evropski uniji v prvi polovici leta 2008. Takrat se je namreč zvrstilo kar nekaj tematskih konferenc in drugih dogodkov, v katere so bili na tak ali drugačen način vpleteni hkrati odločevalci z mladinskega, pa tudi z drugih (vertikalnih) področij:

- evropsko leto enakih možnosti (2007) v času intenzivnih priprav na predsedovanje (http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=555&langId=sl),
- mladi z manj priložnostmi kot ena od prednostnih tem slovenskega predsedovanja EU,
- mladinski dogodek (Youth Event) na Brdu pri Kranju (http://www.youth-event-slovenia.si),
- Konferenca: Delo za mlade – blaginja za vse. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Brdo, 24.-25. april 2008.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

- Konferenca: Medgeneracijska solidarnost za družbo kohezije in sožitja. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Brdo, 28.-29. april 2008.
- Konferenca: Prispevek Evropskega socialnega sklada k vključevanju mladih na trg dela. Ministrstvo RS za lokalno samoupravo, Maribor, 11.-12.6. 2008.

V času po predsedovanju pa sta se na nacionalni ravni zgodila dva posveta, prvi novembra 2008 v organizaciji Nacionalne agencije programa Mladi v akciji in Urada RS za mladino, drugi pa novembra 2009 v organizaciji Urada RS za mladino skupaj z drugimi partnerji:

- Posvet v okviru Evropskega tedna mladih: Bodi prihodnost – bodi Evropa! Movit NA Mladina in Urad Republike Slovneije za mladino, Brdo pri Kranju, 5.-6.11.2008.
- Posvet Življenjski pogoji mladih v Sloveniji, Urad za mladino s partnerji (Statistični urad RS in Inštitut za socialno varstvo), Brdo, 17. – 18. 11. 2009.

Vedno večji pomen mladinske politike kot medsektorske pa se poleg vsebine dogodkov kaže tudi v vedno večji prisotnosti odločevalcev na njih.

Poleg izobraževanja, za katerega lahko rečemo, da že »tradicionalno« velja za tipočno mladinsko vertikalo, je v omenjenih aktivnostih prevladovalo tudi področje socialne politike z značilnimi temami: zaposlovanje, stanovanjska politika, družinska in demografska politika, mladi z manj priložnostmi, medgeneracijska solidarnost in sožitje) in v okviru katerega je dejansko potekal velik del aktivnosti v letih 2008 in 2009.

Ostali ukrepi so veliko bolj razpršeni med posamezna področja, o njih pa lahko govorimo med drugim tudi na naslednjih področjih:

- kultura (npr. medkulturni dialog, ustvarjalnost mladih, …),
- zdravje (zdravje mladih, preventiva, zasvojenost mladih),
- okolje in prostor (klimatske spremembe, prostorsko načrtovanje infrastrukture),
- gospodarstvo (spodbujanje podjetništva med mladimi),
- visoko šolstvo in znanost (visokošolska politika),
- promet (mladi vozniki),
- pravosodje (mladinski kriminal) idr.

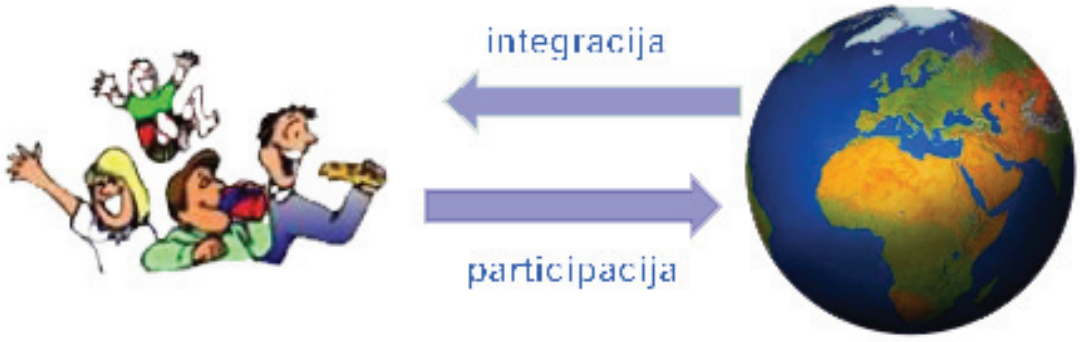
Vsekakor lahko trdimo, da se osrednji cilj mladinske politike – integracija mladih v družbo – dotika skoraj vseh vertikalnih področij (prim. Seznam ministrstev), zato je vključevanje deležnikov z različnih področij za oblikovanje in koordinacijo mladinske politike ključno.

Povezanost mladinskega dela in mladinske politike

Na učinke mladinskega dela lahko gledamo z dveh vidikov. Po eni strani predstavlja sredstvo participacije mladih, neke vrste medij mladih, po katerem v družbo prinašajo svoje ideje. Po drugi strani pa lahko na mladinsko delo (tudi po zgornji opredelitvi) gledamo kot na integracijo mladih v družbo, z drugimi besedami: socialno (družbeno) vključevanje mladih.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Na prvi pogled se omenjena pogleda resno razlikujeta, sta si celo nasprotna. Pogled z vidika participacije temelji na mladih kot nosilcih idej, ki s svojimi idejami spreminjajo družbo. Pogled z vidika integracije pa temelji na predpostavki »ustaljenega« okolja, ki preko mladinskega dela vključuje mlade, ki se morajo življenja v tem svetu še naučiti (slika 2).

Slika 2: Participacija in integracija

Pri participaciji je kot posledica dejavnosti posameznika izpostavljena sprememba v družbi, pri integraciji pa je kot posledica dogajanja v družbi izpostavljena sprememba v posamezniku. Poenostavljeno rečeno: v procesu participacije mladi spreminjajo svet, v (nasprotnem) procesu integracije pa svet spreminja mlade.

Mladinsko delo je integracija in participacija hkrati. Na mladinskih dejavnostih mladi participirajo in s tem spreminjajo okolje, hkrati pa se v procesu učenja, ki ob tem poteka, spreminjajo tudi sami oz. okolje spreminja njih. Oba procesa tečeta sočasno in gre za neke vrste dialog med mladimi in okoljem (kar pravzaprav tudi prikazuje slika 2).

Brazilski pedagog Paulo Freire (Freire, 1971) je dal svoj največji prispevek pedagogiki v tem, da je povezoval izobraževanje z emancipatornim procesom. Trdil je, da je izobraževanje (v našem primeru neformalno) lahko kakovostno sredstvo emancipacije (in s tem participacije), če le poteka na pravi način. Takšno partnersko učenje je opisal s terminom "dialoško učenje" (dialogical learning). Postavil ga je kot nasprotje bančnemu učenju (banking education), kjer učitelj kot deponent na banki vlaga določeno vsebino v učence in pričakuje, da bo čez nekaj časa to vsebino z obrestmi vred dobil povrnjeno. Učitelj je v tem primeru lastnik vsebine. V dialoškem učenju pa se učitelj ne postavlja nad učenca, ne ustvarja sam vsebine, ki naj bi jo učenec sprejel, ampak se vsebina ustvarja skozi dialog. Ne učitelj, ne učenec nista sama zase njena avtorja. Do nje prideta skupaj.

Beseda dialog v tem kontekstu ni mišljena kot interakcija med dvema posameznikoma, še manj med učiteljem in učencem, ampak kot interakcija med neko socialno kategorijo (mladimi) in njenim okoljem (ostalimi). Če dialog ni uravnotežen, če je en subjekt postavljen nad drugega, ta ni mogoč. Zato je za mladinsko delo pomembno, da svoj temeljni cilj (prispevek k uresničevanju mladinskih politik in s tem integracijo mladih generacij v družbo) dosega na participativen način. Zdi se, da velja preprosta formula: kolikor participacije, toliko integracije. Ali: kolikor okolje od mladih zahteva, da se podredijo določenim ukrepom, toliko naj jim tudi omogoča participacije pri oblikovanju teh ukrepov.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Funkcijo mladinskega dela v povezavi z mladinsko politiko bi torej lahko opredelili kot dvojno:

- integrativna: mladinsko delo služi kot sredstvo za uresničevanje mladinskih politik ter
- participativna: mladinsko delo služi kot sredstvo za krepitev glasu mladih v družbi.

Obe funkciji pa lahko združimo v eno samo: dialoško (tudi ***soupravljalsko oz. co-managementsko)*** funkcijo mladinskega dela. Kar je dialog primarno na osebni ravni, je soupravljanje družbe oz. njen ***co-management*** na družbeni. Soupravljanje tako mladim kot odraslim prinaša pravice in odgovornosti (dolžnosti).

Mladinski delavec, ki deluje na teh predpostavkah, se pri svojem delu osredotoča na učne učinke mladinskega dela (integracija) in na njegove participativne učinke.

Tako participacija kot integracija oz. participativna in učna komponenta mladinskega dela bi lahko predstavljali dobro osnovo za evalvacijsko orodje v mladinskem delu. Ta potencial bi veljalo v nadalje še bolj raziskati.

Mladinsko delo v odnosu do (horizontalne) mladinske politike predstavlja najprej sredstvo za njeno uresničevanje, nato pa tudi sredstvo za njeno sooblikovanje s strani mladih. In če horizontalna mladinska politika mladinsko delo uporablja, ga vertikalna spodbuja kot enega od segmentov (poleg npr. izobraževalne politike), usmerjenih v cilje horizontale.

Analiza vpliva mladinskih politik na mladinsko delo v Sloveniji

V osrednjem delu pričujočega besedila si zastavljam vprašanje: Kot inštrument katerih mladinskih politik je bilo v zadnjih nekaj letih v slovenskem prostoru uporabljeno mladinsko delo? S tem je povezano tudi vprašanje, v kakšnem medsebojnem razmerju nastopata horizontalna in vertikalna mladinska politika, če o tovrstnem razmerju sploh lahko govorimo.

Raziskavo sem izvedel z metodo analize dokumentov. Pregledal sem dokumente, izdane v zadnjih nekaj letih, ki vsebinsko vplivajo na dejavnosti v mladinskem delu na nacionalnem nivoju in na ravni Evropske unije. Gre za javne razpise in politične dokumente.

Med dokumenti, vezanimi na javne razpise, sem izbral tri:

- Javni poziv za sofinanciranje organizacij na področju mladinskega dela v letu 2009 (Urad RS za mladino, http://www.ursm.gov.si)
- Javni razpis za izbor projektov s področij socialnih, državljanskih in kulturnih kompetenc za obdobje 2009-2012, http://www.mss.gov.si/si/okroznice_razpisi_in_javna_narocila/javni_razpisi/?tx_t3javnirazpis_pi1[show_single]=975
- Vodnik po programu Mladi v akciji, Evropska komisija, http://www.mva.si/fileadmin/user_upload/doc/1_MLADI_V_AKCIJI/0_Info_o_programu/Vodnik_po_programu_2009_slo.pdf

Med političnimi dokumenti, vezanimi na mladinsko delo, pa sem izbral:

- Strategija EU za mlade – vlaganje v mlade in krepitev njihove vloge in položaja (Evropska komisija, 27. april 2009),
- Evropski pakt za mlade,

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

- Bela knjiga Evropske komisije: Nova spodbuda za evropsko mladino,
- Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010 (Urad RS za mladino),
- Program nacionalnega posveta Življenjski pogoji mladih v Sloveniji, Brdo, 17.-18. november 2009,
- Zbornik posveta Bodi prihodnost, bodi Evropa na Brdu, 5. in 6. novembra 2008.

Kot kriterij pri dokumentih, vezanih na javne razpise, sem izbral število prejemnikov sredstev s statusom mladinske organizacije pri Uradu RS za mladino. Omenjeni razpisi so domnevno namreč v Sloveniji edini, preko katerih se financira več kot 50 mladinskih organizacij.

Kot kriterija pri političnih dokumentih pa sem vzel kriterij prepoznavnosti posameznega dokumenta med mladinskimi organizacijami v Sloveniji. Pri tem velja opozoriti, da gre za zelo subjektiven kriterij, ocenjeval pa sem ga z dveh vidikov:

- odmevnost posameznega dokumenta med akterji mladinskega dela v Sloveniji,
- širina akterjev s polja mladinskega dela, vključenih v pripravo posameznega dokumenta.

V vsakem od naštetih dokumentov so navedena določena ključna področja. Ta področja sem obdelal ter jih v več iteracijah združeval po sorodnosti (clustering). Kot rezultat sem pričakoval širša, grupirana področja, ki naj bi predstavljala vpliv mladinske politike na mladinsko delo v Sloveniji. Nekatere slabosti predlagane metode so:

- delna subjektivnost (izbira »sorodnosti« področij je bila v mojih rokah),
- neenakomerna »teža« dokumentov (dokument, ki opredeljuje več pdročij, se zdi težji; dokumenti med seboj niso normirani) ter
- subjektivni kriteriji že pri izbiri dokumentov.

Kljub vsem naštetim možnim slabostim sem mnenja, da metoda ponuja kljub svoji učinkovitosti ponuja dovolj natančne rezultate za namen raziskave: opredeliti legitimnost mladinskega dela.

Posamezni dokumenti tako navajajo naslednja področja:

Javni poziv za sofinanciranje organizacij na področju mladinskega dela v letu 2009 (Urad RS za mladino)

»Osrednji javni razpis za mladinske organizacije v Sloveniji« je v letu 2009 navajal naslednja področja (ki tudi v letih pred tem niso bila bistveno drugačna):

- neformalno izobraževanje in usposabljanje mladih za mladinsko delo,
- prostovoljno mladinsko delo,
- informiranje in svetovanje za mlade,
- participacija, aktivno državljanstvo, človekove pravice,
- mednarodno mladinsko delo,
- mobilnost mladih,
- raziskovalno delo mladih.

Javni razpis za izbor projektov s področij socialnih, državljanskih in kulturnih kompetenc za obdobje 2009-2012

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Ta javni razpis na področju mladinskega dela v letu 2009 predstavlja močan dodatni zagon, ki v veliki meri krepi celoten sektor in ga s tem tudi izrazito močno usmerja. T. i. »mreže« so bile razpisane za naslednja področja:

- Razvoj modelov izobraževanja mladinskih delavcev
- Aktivno državljanstvo
- Senzibilizacija javnosti za teme mladih
- Vzpostavljanje in razvoj lokalnih mladinskih politik
- Medgeneracijsko sodelovanje
- Socialni kapital
- Raziskovalna kultura
- Medkulturni dialog

Program Evropske komisije Mladi v akciji

Program navaja naslednje cilje:

- spodbujati aktivno državljanstvo mladih na splošno in zlasti njihovo evropsko državljanstvo,
- razvijati solidarnost in spodbujati strpnost med mladimi zlasti z namenom krepitve socialne kohezije znotraj Evropske unije,
- krepiti medsebojno razumevanje mladih iz različnih držav,
- prispevati k razvoju kakovosti sistemov podpore za aktivnosti mladih in zmogljivosti organizacij civilne družbe na področju mladine,
- spodbujati evropsko sodelovanje na področju mladine.

Opredeljuje pa tudi naslednje prednostne naloge:

- evropsko državljanstvo
- participacija mladih
- kulturna raznolikost
- vključevanje mladih z manj priložnostmi

Strategija EU za mlade – vlaganje v mlade in krepitev njihove vloge in položaja (Evropska komisija, 27. april 2009)

Strategija navaja naslednjih 8 področij:

- izobraževanje,
- zaposlovanje,
- ustvarjalnost in podjetništvo,
- zdravje in šport,
- udeležba,
- socialna vključenost,
- prostovoljstvo,
- mladi in svet.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Evropski pakt za mlade

Pakt še posebej izpostavlja tri področja:

- zaposlovanje, družbeno vključevanje in demografski razvoj,
- izobraževanje, usposabljanje, mobilnost in državljanstvo (osipništvo, prehod iz izobraževanja na trg dela),
- ravnovesje med poklicnim, osebnim in družinskim življenjem.

Bela knjiga Evropske komisije: Nova spodbuda za evropsko mladino

Bela knjiga izpostavlja naslednja 4 področja:

- informiranje,
- participacija,
- prostovoljne aktivnosti mladih in
- boljše razumevanje in poznavanje mladih.

Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010 (Urad RS za mladino)

Osnovni nameni mladinske politike po tej strategiji so:

- povečati participacijo mladih,
- vzpostavitev in povezovanje referenčnih socialnih mrež, ki so pomembne za mlade v lokalnem okolju (pripadnost referenčni skupini),
- motivacija za večjo kakovost procesa odraščanja: avtonomnost, samoaktivnost, pridobivanje za življenje nujnih in potrebnih kompetenc (neformalno učenje),
- razvoj načel solidarnosti, strpnosti, sodelovanja, medgeneracijskega povezovanja (promocija prostovoljnega dela),
- vzpodbude za kritično misel, ustvarjalnost, refleksijo do aktualnih družbenih dejstev,
- vključevanje in motivacija pasivnih skupin mladih,
- integracija družbeno izključene mladine,
- razvoj preventivnih in alternativnih oblik dela z mladimi.

Program nacionalnega posveta Življenjski pogoji mladih v Sloveniji, Brdo, 17.-18. november 2009

Raziskava in posvet sta potekala na naslednjih sedmih področjih:

- izobraževanje,
- zaposlovanje in brezposelnost,
- zdravje,
- prosti čas in participacija,
- socio-ekonomska varnost,
- demografija,
- stanovanjske razmere in stanovanjski standard.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Posvet Bodi prihodnost, bodi Evropa na Brdu, 5. in 6. novembra 2008

Posvet je zanimiv predvsem z vidika izbora tem, ki so nastale v moderiranem procesu na podlagi večjih projektov, podprtih v različnih programih (torej na nek način odslikavajo povezavo med dejavnostmi, ki so se v letu 2008 v mladinskem delu izvajale in področji, ki jih izvajalci the projektov vidijo kot pomembna z vidika mladih v prihodnje:

- avtonomija mladih,
- demografski izzivi,
- zagotavljanje participacije mladih,
- izzivi migracij in medkulturni dialog,
- zdravje in zdrav način življenja,
- okoljske spremembe,
- neformalno in priložnostno učenje.

Pregled pojavnosti posameznih pojmov v dokumentih

Pojem	Pojavnost
Neformalno izobraževanje/učenje, priložnostno učenje	3
Usposabljanje za mladinsko delo	2
Prostovoljstvo	4
Informiranje in svetovanje za mlade	2
Participacija, udeležba	7
Aktivno državljanstvo, državljanstvo	4
Človekove pravice	1
Mednarodno mladinsko delo	1
Mobilnost mladih	2
Raziskovalno delo mladih	2
Senzibilizacija javnosti za teme mladih	1
Medgeneracijsko sodelovanje	2
Socialni kapital, socialne mreže	2
Medkulturni dialog, medsebojno razumevanje mladih, kulturna raznolikost	4
Evropsko državljanstvo	2
Solidarnost, kohezija	2
Zmogljivost mladinskih organizacij	1
Evropsko sodelovanje na področju mladine	1
Vključevanje mladih z manj priložnostmi, družbeno vključevanje	4
Izobraževanje, usposabljanje	3
Zaposlovanje	3
Ustvarjalnost in podjetništvo	2
Zdravje, šport, zdrav način življenja	3

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Pojem	Pojavnost
Mladi in svet (širše od EU)	1
Demografski razvoj	3
Ravnovesje med poklicnim, osebnim in družinskim življenjem	1
Boljše razumevanje mladih	1
Avtonomija mladih	2
Kritično razmišljanje	1
Razvoj alternativnih oblik in preventive	1
Prosti čas	1
Socio-ekonomska varnost	1
Stanovanjske razmere	1
Migracije	1
Okoljske spremembe	1

Na prvi stopnji združevanja sem odpravil pojme s pojavnostjo 1 in združil še nekatere pojme, ki so si pomensko blizu:

Pojmi	Pojavnost
Usposabljanje za mladinsko delo	2
Prostovoljstvo	4
Informiranje in svetovanje za mlade	2
Participacija, udeležba	7
Aktivno državljanstvo, državljanstvo, evropsko drž., kritično razmišljanje	7
Mednarodno mladinsko delo, mladi in svet	2
Mobilnost mladih, migracije	2
Raziskovalno delo mladih	2
Senzibilizacija javnosti za teme mladih, boljše razumevanje mladih	2
Medgeneracijsko sodelovanje	2
Socialni kapital, socialne mreže	2
Medkulturni dialog, medsebojno razumevanje mladih, kulturna raznolikost	4
Solidarnost, kohezija	2
Zmogljivost mladinskih organizacij, evropsko sodelovanje na področju mladine	2
Vključevanje mladih z manj priložnostmi, družbeno vključevanje, človekove pravice	5
Izobraževanje, usposabljanje, neformalno izobraževanje/učenje, priložnostno učenje	6
Zaposlovanje, ustvarjalnost in podjetništvo, ravnovesje med poklicnim, osebnim in družinskim življenjem	5
Zdravje, šport, zdrav način življenja, okoljske spremembe	4
Demografski razvoj	3
Avtonomija mladih, socio-ekonomska varnost, stanovanjske razmere	4
Razvoj alternativnih oblik dela z mladimi in preventive, prosti čas	2

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Na drugi stopnji sem z združevanjem odpravil pojme s pojavnostjo 2:

Pojmi	Pojavnost
Prostovoljstvo	4
Participacija, udeležba	7
Aktivno državljanstvo, državljanstvo, evropsko drž., kritično razmišljanje	7
Mobilnost mladih, migracije, kohezija, solidarnost	4
Senzibilizacija javnosti za teme mladih, boljše razumevanje mladih, medgeneracijsko sodelovanje	4
Medkulturni dialog, medsebojno razumevanje mladih, kulturna raznolikost, mednarodno mladinsko delo, mladi in svet	6
Zmogljivost mladinskih organizacij, evropsko sodelovanje na področju mladine, usposabljanje za mladinsko delo, razvoj alternativnih oblik dela z mladimi in preventive, prosti čas	6
Vključevanje mladih z manj priložnostmi, družbeno vključevanje, človekove pravice, socialni kapital, socialne mreže	7
Izobraževanje, usposabljanje, neformalno izobraževanje/učenje, priložnostno učenje	6
Zaposlovanje, ustvarjalnost in podjetništvo, ravnovesje med poklicnim, osebnim in družinskim življenjem, raziskovalno delo mladih	7
Zdravje, šport, zdrav način življenja, okoljske spremembe	4
Demografski razvoj	3
Avtonomija mladih, socio-ekonomska varnost, stanovanjske razmere, informiranje in svetovanje za mlade	6

Na tretji stopnji sem z združevanjem odpravil pojme s pojavnostjo 3 in 4:

Pojmi	Pojavnost
Participacija, udeležba	7
Aktivno državljanstvo, državljanstvo, evropsko drž., kritično razmišljanje	7
Demografski razvoj, senzibilizacija javnosti za teme mladih, boljše razumevanje mladih, medgeneracijsko sodelovanje	7
Medkulturni dialog, medsebojno razumevanje mladih, kulturna raznolikost, mednarodno mladinsko delo, mladi in svet, mobilnost mladih, migracije, kohezija, solidarnost	10
Zmogljivost mladinskih organizacij, evropsko sodelovanje na področju mladine, usposabljanje za mladinsko delo, razvoj alternativnih oblik dela z mladimi in preventive, prosti čas, prostovoljstvo	10
Vključevanje mladih z manj priložnostmi, družbeno vključevanje, človekove pravice, socialni kapital, socialne mreže	7
Izobraževanje, usposabljanje, neformalno izobraževanje/učenje, priložnostno učenje	6
Zaposlovanje, ustvarjalnost in podjetništvo, ravnovesje med poklicnim, osebnim in družinskim življenjem, raziskovalno delo mladih	7
Avtonomija mladih, socio-ekonomska varnost, stanovanjske razmere, informiranje in svetovanje za mlade, zdravje, šport, zdrav način življenja, okoljske spremembe	10

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: “Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja” prednostne usmritve: “izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja”.

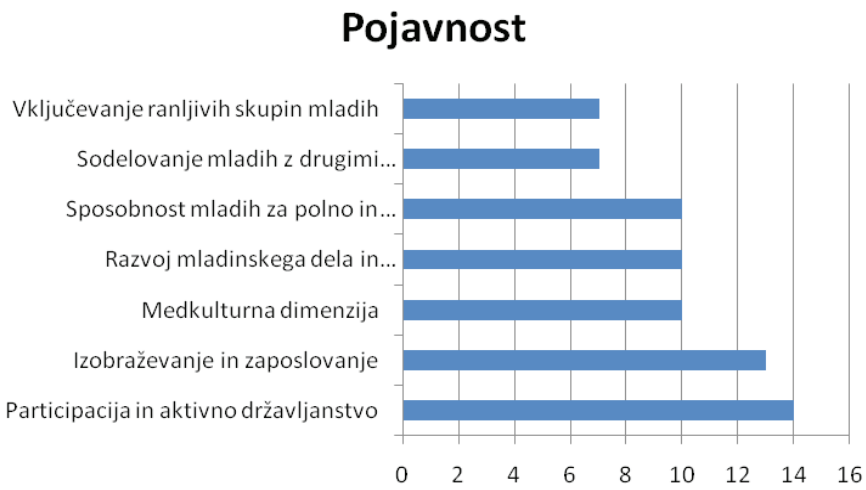
Na četrti, zadnji stopnji, pa sem združil še dve najbolj pomensko sorodni področji:

Pojmi	Pojavnost	Ime skupine
Participacija, udeležba, aktivno državljanstvo, državljanstvo, evropsko drž., kritično razmišljanje	14	Participacija in aktivno državljanstvo
Demografski razvoj, senzibilizacija javnosti za teme mladih, boljše razumevanje mladih, medgeneracijsko sodelovanje	7	Sodelovanje mladih z drugimi generacijami
Medkulturni dialog, medsebojno razumevanje mladih, kulturna raznolikost, mednarodno mladinsko delo, mladi in svet, mobilnost mladih, migracije, kohezija, solidarnost	10	Medkulturna dimenzija
Zmogljivost mladinskih organizacij, evropsko sodelovanje na področju mladine, usposabljanje za mladinsko delo, razvoj alternativnih oblik dela z mladimi in preventive, prosti čas, prostovoljstvo	10	Razvoj mladinskega dela in prostovoljstva
Vključevanje mladih z manj priložnostmi, družbeno vključevanje, človekove pravice, socialni kapital, socialne mreže	7	Vključevanje ranljivih skupin mladih
Zaposlovanje, ustvarjalnost in podjetništvo, ravnovesje med poklicnim, osebnim in družinskim življenjem, raziskovalno delo mladih, izobraževanje, usposabljanje, neformalno izobraževanje/učenje, priložnostno učenje	13	Izobraževanje in zaposlovanje
Avtonomija mladih, socio-ekonomska varnost, stanovanjske razmere, informiranje in svetovanje za mlade, zdravje, šport, zdrav način življenja, okoljske spremembe	10	Sposobnost mladih za polno in samostojno življenje

Rezultate združevanja prikazujeta spodnja tabela in graf št. 1.

Ime skupine	Pojavnost
Participacija in aktivno državljanstvo	14
Izobraževanje in zaposlovanje	13
Medkulturna dimenzija	10
Razvoj mladinskega dela in prostovoljstva	10
Sposobnost mladih za polno in samostojno življenje	10
Sodelovanje mladih z drugimi generacijami	7
Vključevanje ranljivih skupin mladih	7

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Graf 1: Rezultati združevanja pojmov in njihova pojavnost v dokumentih

Interpretacija rezultatov

V analiziranih dokumentih se najpogosteje pojavljajo pojmi, povezani s participacijo in aktivnim državljanstvom (14). Če tej skupini pridružimo še vključevanje ranljivih skupin mladih (7), postane ta (skupna) gruča pojmov daleč najobsežnejša, kar le potrjuje zgoraj zapisano tezo, da je mladinsko delo predvsem namenjeno premici vključevanje – participacija – aktivno državljanstvo.

Na drugem mestu je s 13 pojavitvami dvojec izobraževanje – zaposlovanje. Čeprav vloga delavca ali samozaposlenega nikakor ni edina, za katero mladega človeka pripravlja izobraževalni sistem, ju v sodobnih politikah pogosto najdemo združeni. Ob tem se je upravičeno vprašati, ali povezovanje izobraževanja z zaposlovanjem morda ne pomeni redukcije človeka zgolj na sredstvo za doseganje blaginje, še posebej ko na izobraževanje gledamo v kontekstu mladinskega dela. Vsekakor pa ostaja dejstvo, da se mladinsko delo v povezavi z dvojico prosti čas – čas dela intenzivno nagiba proti slednjemu. Če je še pred nekaj leti veljala percepcija mladinskega dela kot koristne izrabe prostega časa, zdaj ni več dvomov: mladinsko delo mora biti koristno predvsem za čas dela!

Med gručami z 10 pojavitvami izstopa skupina Razvoj mladinskega dela in prostovoljstva, ki je pravzaprav podpora celotnemu stebru mladinskega dela in bi jo zato lahko kot takšno iz raziskave tudi izvzeli. Zanimivo pa je, da se podpora mladinskemu delu samemu pojavlja v 14% oz. sedmini vseh pojavitev.

Ostali postavki z 10 pojavitvami sta sposobnost mladih za polno in samostojno življenje (v katero sicer sodi širok spekter področij od stanovanja do zdravja) in medkulturna dimenzija mladinskega dela. Za obe lahko trdimo, da sta v mladinskem delu neizpodbitno prisotni tako v njegovih tradicionalnih oblikah (vzgoja trdnih osebnosti, povezovanje, …) kot tudi v bolj novodobnih (kot odziv na izzive migracij in vse večje pasivnosti mladih).

Ranljive skupine (7 pojavitev) se v dokumentih v zadnjem času pojavljajo vedno pogosteje. Mladinsko delo se namreč vse bolj osredotoča prav v tiste, ki jih formalni sistemi izvržejo.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

Kot zadnjo pa omenjamo skupino sodelovanja mladih z drugimi generacijami. Ob vse večjih demografskih izzivih in vse manjšemu številu mladih v Evropi je razmislek o razmerju med delom »samo« z mladimi in skupnostnim delom z vsemi generacijami namreč zelo vmesen.

Če povzamemo, lahko ugotovimo, da mladinsko delo v družbi nagovarja predvsem naslednje izzive:

- (ne)vključevanje mladih v javnost in v procese odločanja,
- (ne)učinkovitost izobraževalnih sistemov, ki niso dovolj prilagojeni ne posamezniku in vlogam, ki naj jih v prihodnosti prevzema, ne sferi trga, od katere je v veliki meri odvisno blagostanje družbe,
- Podaljšano odraščanje in nesposobnost mladih prevzeti polno odgovornost,
- (ne)razumevanje v družbi na različnih ravneh (med posameznimi kulturami in med različnimi generacijami,
- Nevključenost in težki življenjski pogoji obrobnih skupin.

Če nekoliko karikiramo, mladinska politika mladim skozi procese mladinskega dela pošilja naslednja sporočila:

- Sooblikujte svoje okolje in svojo prihodnost!
- Pridobite si kar največ uporabnega znanja …
- … da se boste v prihodnosti lahko udejstvovali v dobrih službah!
- Prevzemite odgovornost za svoje življenje in se postavite na lastne noge!
- Stopite v dialog z drugačnimi (tako z drugimi kulturami kot z drugimi generacijami), kajti le tako bomo lahko uspešni!
- Ni vse v denarju – bodite solidarni z obrobnimi, tudi skozi prostovoljstvo!

Pomen za usposabljanje mladinskih delavcev

Na podlagi raziskave lahko sklepamo, da so glavne naloge mladinskega delavca:

- spodbujati participacijo mladih,
- spodbujati procese učenja,
- pomagati mladim, da so motivirani za samostojnost (zdravje, izobraževanje, avtonomija, …) ter da jo tudi dosežejo,
- pospešuje dialog na vseh ravneh (med mladimi ter mladih z okoljem),
- še posebno pozornost posveča ranljivim skupinam mladih.

Formacija mladinskih delavcev se tako giblje predvsem v polju:

- družbenih ved (participacija, državljanstvo, komunikacija, sociologija, mediji…),
- pedagogike (tudi psihologije, socialne pedagogike, …) ter
- socialnih ved (socialno delo, socialna pedagogika, skupnostno delo, socialno vključevanje…)

V isti sapi pa je potrebno opozoriti, da obstoječi znanstveni okviri ne zadoščajo in ne ponujajo dovoljšnjega zaledja znanja. Na to me nagovarjajo predvsem naslednja dejstva:

- Eden ključnih izzivov pri neformalnem delu z mladimi je motivacija, ki jo mladinski delavec lahko dosega le tako, da v udeležencih prebuja notranjo motivacijo, tisto dobro v posamezniku, ki se obrača navzven, v skupnost.
- Takoj ko govorimo o »dobrem znotraj posameznika« preidemo na področje vrednot, morale, etike

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".

in duhovnosti. Zato za mladinsko delo najbrž še bolj kot za formalni izobraževalni sistem velja: nikoli ne more biti neideološko! Vedno je neločljivo povezano z vrednotami in življenjskimi stili. Tudi mladinski delavec v ta sistem prihaja s svojimi vrednotami in s svojimi življenjskimi stili. Noben mladinski delavec ne more nagovarjati vseh, vsak pa lahko koga! Z iskanja neideološkosti in objektivnosti, ki pogosto predstavljajo ideal znanosti, je potrebno v mladinskem delu preiti v iskanje pluralnosti.

- Prav zaradi zgornjih dveh trditev se mladinsko delo sestoji iz med seboj zelo različnih dejavnosti. Tisto, kar lahko ponudijo zgoraj navedeni znanstveni okviri, pa teh dejavnosti ne pokriva. Zato mora biti usposabljanje za mladinsko delo ali zelo modularno ali pa mora zahtevati ogromno znanja, prinešenega od zunaj.

Ključna posebnost in drugačnost mladinskega dela v primerjavi z ostalimi panogami pa se zdi, da v mladinskem delu mladi stopajo v ospredje. Mladinski delavec v ožjem pomenu besede (kot tisti, ki ni mladinski voditelj) v idealu ni projektni vodja, izvajalec aktivnosti ali vseved. Mladinski delavec v idealu sploh ni potreben.

Povedano drugače: v mladinskem delu težko ločimo med izvajalcem in uporabnikom. Za mladinskega delavca / mladinskega voditelja se usposabljata tako izvajalec kot uporabnik, vsak na svoji stopnji. Ko načrtujemo usposabljanje mladinskih delavcev (s čimer mislimo tudi voditelje), načrtujemo tako usposabljanje enih kot drugih, tako usposabljanje izvajalcev kot uporabnikov. Meje med formalnim in neformalnim, včasih tudi meje med sistemom in kaosom, so močno zabrisane. V takšnem (ne)sistemu pa je veliko težje živeti. Tudi njegovim načrtovalcem.

Viri

- Cepin, M. (2009), ur.: Bodi prihodnost, bodi Evropa: Evropski teden mladih 2008. Movit NA Mladina.
- Cepin, M. (2009): Kaj je in kaj ni participaicja? V: Babnik idr. (2009). Vključevanje, participacija in aktivno državljanstvo preko članskih oblik mladinskega dela. Movit NA Mladina Ljubljana.
- Ferjančič, P. (2008): Kaj je to mladinsko delo? V: Movit NA Mladina: Mladje, št. 20 (2008), str. 8-9.
- Ferjančič, P. (2009): Kaj je in kaj ni mladinsko delo? V: Babnik idr. (2009). Vključevanje, participacija in aktivno državljanstvo preko članskih oblik mladinskega dela. Movit NA Mladina Ljubljana.
- Freire, P. (1968). Pedagogika zatiranih. V prevodu: Pedagogy of the oppressed (1971). New York: Herder and Herder
- Gačanović, Borislav (2008): Mladinski centri in prehodi v odraslost. Diplomsko delo.
- Kolarič, Z., Črnak-Meglič, A., Vojnovič, M. (2002): Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Ljubljana: Založba FDV
- Škulj, J. (2008): Mladinska politika. V: Movit NA Mladina: Mladje, št. 20 (2008), str. 8-9.
- Urad RS za mladino (2005). Strategija Urada RS za mladino na področju mladinske politike do leta 2010. Ljubljana.

Operacijo delno financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega soilnega sklada ter Ministerstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 2013, razvojne prioritete: "Razvoj človeških virov in vseživljenskega učenja" prednostne usmritve: "izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistema izobraževanja in usposabljanja".